

strijden wanneer zij bij huisbezoek ongewenste situaties constateren met betrekking tot de ventilatie, het niet op een afvoer aangesloten zijn van verwarmingsapparaten, of een onjuiste behandeling van die apparatuur.

Literatuur: BIERSTEKER, K. en H. DE GRAAF (1967) *T. soc. Geneesk.* 45, 74. — Vraag Nr. 5 (1967) *Aardgas. Ned. T. Geneesk.* III, 272.

Leidschendam, september 1967

R. DRION,
*Geneesk. Hoofdinspecteur
Volksgezondheid*

KONINKLIJKE/SHELL PRIJS

Het Dagelijks Bestuur van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen deelt mede, dat de Koninklijke/Shell prijs, groot f 20.000 over 1967 zal worden uitgereikt ter bevordering van de studie der geneeskunde.

De prijs dient ten behoeve van te verrichten of nog gaande zijnde onderzoeken, waarbij nieuwe en oorspronkelijke onderzoeken de voorkeur verdienen.

Zowel in Nederland woonachtige natuurlijke personen, al dan niet leden van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, als Nederlandse instellingen, al dan niet rechtspersoonlijkheid bezittende, kunnen voor de prijs in aanmerking komen, tenzij die personen of instellingen in zodanig gunstige omstandigheden verkeren, dat de kosten verbonden aan wetenschappelijke onderzoeken door die persoon of instelling zelf kunnen worden gedragen.

Aanvragen tot het verkrijgen van de bate moeten vóór 1 november 1967 aan de secretaris der Maatschappij, Prof. Ir. R. J. FORBES, Spaarne 17 te Haarlem worden gezonden.

Haarlem, 25 augustus 1967

R. J. FORBES,
secretaris

INGEZONDEN

(*Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor, de stukken te bekorten*)

GEPERFOREERDE PYOSALPINX MET ONGEWONE MOEILIKHEDEN

Toen ik de klinische les van Prof. SIKKEL (1967) las, had ik juist het volgende ongewone geval achter de rug.

Om tien uur 's avonds — ik had dienst als Government Medical Officer — kreeg ik telefonisch bericht dat een jonge vrouw was opgenomen met pijn in de buik en koorts, geen diarree. Zij had al een dag of vier pijn onder in de buik gehad, die deze avond plotseling veel erger geworden was. Defaecatie en mictie waren normaal, ook vandaag nog. Zij verwachtte een dezer dagen de menstruatie, die altijd regelmatig kwam. Zij is niet getrouwd, heeft geen kinderen; is altijd gezond geweest. Af en toe is er wel een cohabitatie geweest.

Tijdens diep zuchten bewoog de buik niet mee, en dit was pijnlijk onder in de buik, vooral rechts. Er was geen actieve peristaltiek te horen. Het percuteren was pijnlijk in het hele gebied onder de navel, maar vooral rechts-onder; hetzelfde gold voor het lokaliseren van een duidelijke défense musculaire. Het inwendig onderzoek was niet erg pijnlijk, totdat de uitwendige hand eraan te pas kwam; ook het palperen van de peritoneum-omslagplooï was „gillend pijnlijk”.

Pols 120/min., bloeddruk 120-70 mm; temperatuur 39,6°. Slijmvliezen en nagels zagen mooi roze.

De anamnese en het onderzoek deden een geperforeerd ontstekingsproces vermoeden met een recent ontwikkelde peritonitis. Het kon uitgaan van de salpinx, ovarium, appendix, colon, galblaas in afnemende waarschijnlijkheid. Operatie leek aangewezen. De operatie werd gepland op elf uur.

Een geroutineerde collega was zo vriendelijk te assisteren, een medical assistant kwam voor de anesthesie; om elf uur lag de patiënte, na premedicatie, met een slang in de maag en een naald in een ader op de tafel, en wij stonden in steriele kleding ernaast. Er ontwikkelde zich een kleine discussie tussen de patiënte en de medical assistant. De patiënte realiseerde zich plotseling dat zij zich niet mocht laten opereren zonder de toestemming van haar vader, die ergens in een hutje leeft, honderden kilometers in de „bush”. Maar een eindje buiten de stad woont een oudere broer van haar, en die mag ook beslissen. Niemand behalve zichzelf kan die hut echter vinden. Dus stellen wij voor, haar in de ambulance te leggen en met een chauffeur de broer te zoeken. Na een uur wachten, zien wij tot onze verbazing de patiënte vóór in de auto tussen de chauffeur en de broer in zitten. Zij ziet er allerberoerdst uit, maar de toestemming is er. Een paramediale incisie rechts is nu gauw gemaakt, en uit het dubbeltjes-grote gaatje in de rechter tuba loopt (nóg meer) etter in de buik.

De tuba wordt verwijderd en de buik gedraineerd.

Mede dank zij flinke doses penicilline en streptomycine is de vrouw snel opgeknapt. Na ruim een week kon zij het ziekenhuis verlaten.

Literatuur: SIKKEL, A. (1967) *Ned. T. Geneesk.* III, 985.

„Batoka”-Wing, 25 juli 1967
Livingstone General Hospital
Zambia

J. VAN DER WERF

DE INVLOED VAN ORALE ANTICONCEPTIVA OP DE VROUW

Na het voortreffelijke artikel van TAUSK (1967), waarmee wij gaarne onze instemming betuigen, zouden wij ons ontheven kunnen achten, in te gaan op DEFARES' antwoord op ons ingezonden stuk in het *Tijdschrift* van 15 juli jl. Het feit echter, dat niet in de laatste plaats door DEFARES' eigen gretige medewerking („Echo” 1967; VAN DER ENDE 1967; MEYER 1967) de discussie over zijn opvattingen omtrent „de pil” voortijdig haar weg naar de lekenpers blijkt te vinden, noopt ons tot een laatste weerwoord. Immers, zouden wij zwijgen, dan zou ten onrechte de indruk kunnen worden gewekt, dat DEFARES ons heeft overtuigd. Wij komen dus onderstaand terug op enige punten, die TAUSK niet in extenso heeft behandeld.

1. Wij verlangden van DEFARES een staving van zijn bewering, dat de groep der synthetische oestrogenen, in relatie tot hun „therapeutische” effect, toxischer is dan de natuurlijke. Als antwoord vernemen wij, dat die grotere toxiciteit „dermate vaststaat”, dat het — wonderlijkerwijze! — „ondoenlijk en overbodig is”, erop in te gaan. Daar DEFARES zelf stelt, dat hij voorlopige indrukken, opgedaan in zijn huisartspraktijk, niet als bewijsmateriaal wenst aan te voeren, kunnen wij gevoeglijk voorbijgaan aan zijn eigen vage en voor velerlei uitleg vatbare gegevens. De gevraagde toelichting achten wij dus ondeugdelijk.

2. Wij hebben gewaarschuwd tegen extrapolatie van gegevens, verkregen met één oestrogeen, naar een of meer andere. DEFARES valt ons hierin bij, doch citeert ten bewijze van de algemene schadelijkheid der synthetische oestrogenen een ingezonden stuk van DI PAOLA e.a. (1967) betreffende